

Izjava iz Sofije 17. svibnja 2018.

Mi, čelnici Europske unije (EU) i njezinih država članica, u savjetovanju s našim partnerima sa zapadnog Balkana te u prisutnosti relevantnih regionalnih dionika, danas smo postigli dogovor o sljedećem:

1. EU pozdravlja zajedničku predanost partnera sa zapadnog Balkana **europskim vrijednostima i načelima** te viziji snažne, stabilne i ujedinjene Europe, na temelju naših povijesnih, kulturnih i geografskih veza te naših zajedničkih političkih, sigurnosnih i gospodarskih interesa.
2. Podsjećajući na sastanak na vrhu u Solunu 2003. EU ponovno potvrđuje svoju **neupitnu potporu europskoj perspektivi** zapadnog Balkana. Na temelju dosadašnjeg napretka partneri sa zapadnog Balkana ponovno su potvrdili svoju predanost europskoj perspektivi kao svoj čvrst strateški izbor povećanju svojih napora i uzajamnoj potpori. Vjerodostojnost tih napora ovisi o jasnoj javnoj komunikaciji.
3. EU je odlučan jačati i produbiti svoj angažman na svim razinama kako bi podržao političku, gospodarsku i društvenu preobrazbu regije, među ostalim putem povećane pomoći koja se temelji na konkretnom napretku partnera sa zapadnog Balkana u području vladavine prava, kao i u socioekonomskim reformama.
4. EU pozdravlja predanost partnera sa zapadnog Balkana prvenstvu **demokracije i vladavine prava, posebno u pogledu borbe protiv korupcije i organiziranoga kriminala, dobrog upravljanja, kao i poštovanja ljudskih prava i prava osoba koje pripadaju manjinama**. Njihova učinkovita provedba reformi počiva na tim temeljima. Civilno društvo i neovisni mediji imaju ključnu ulogu u procesu demokratizacije.

5. EU podupire obvezu daljnjeg jačanja **dobrosusjedskih odnosa, regionalne stabilnosti** i uzajamne suradnje, koju su preuzeli partneri sa zapadnog Balkana. To posebno uključuje pronalaženje i provedbu konačnih, uključivih i obvezujućih rješenja za bilateralne sporove koji proizlaze iz nasljeđa prošlosti te ulaganje dodatnih napora u pomirenje.
6. Uspostava guste mreže veza i mogućnosti unutar regije te s EU-om presudna je za zbližavanje naših građana i gospodarstava te za jačanje političke stabilnosti, gospodarskog blagostanja, kulturnog i društvenog razvoja. Oslanjajući se na ostvareni napredak, među ostalim u okviru regionalnih inicijativa, obvezujemo se znatno poboljšati **povezanost** u svim njezinim dimenzijama: prometnoj, energetske, digitalnoj, gospodarskoj i ljudskoj.
7. EU je pristao promicati povoljno okruženje za tržište i ulaganja na zapadnom Balkanu, kako bi se brže napredovalo u smjeru digitalnoga gospodarstva i održivih društava bez štetnog utjecaja na klimu u skladu s Pariškim sporazumom. **Energetska sigurnost** bit će prioritet, među ostalim putem poboljšane energetske učinkovitosti, bolje prekogranične međusobne povezanosti, diversifikacije izvora i pravaca te uravnotežene kombinacije izvora energije uz bolju integraciju obnovljive energije.
8. Poseban naglasak bit će na stvaranju dodatnih mogućnosti za **mlade**, osiguravajući pritom da se time doprinosi socioekonomskom razvoju zapadnog Balkana.
9. U tu svrhu EU pozdravlja obvezu koju su partneri sa zapadnog Balkana preuzeli da, među ostalim, ubrzaju **provedbu pravne stečevine** u skladu s ugovorima o Energetskoj zajednici i Prometnoj zajednici, uklone sve administrativne prepreke na granicama, dovrše regionalno tržište električne energije te hitno provedu Višegodišnji akcijski plan za razvoj regionalnoga gospodarskog prostora iz srpnja 2017. EU će i dalje podupirati te napore.
10. EU i partneri sa zapadnog Balkana dijele mnoge **sigurnosne izazove** koji iziskuju koordinirano pojedinačno i kolektivno djelovanje. Kada radimo zajedno možemo se učinkovito suočavati s tim izazovima. Dokazana je vrijednost naše suradnje u zaustavljanju nezakonitih **migracijskih tokova** i dodatno ćemo je razvijati.

11. **Borba protiv terorizma i ekstremizma**, među ostalim **financiranja, radikalizacije i** povratka **stranih terorističkih boraca**, zahtijeva našu povećanu suradnju.
12. EU i partneri sa zapadnog Balkana potvrđuju da su rezultati u borbi protiv **korupcije i organiziranog kriminala** ključni za političku i socioekonomsku preobrazbu regije, kao i za regionalnu stabilnost i sigurnost, što je u najboljem interesu njihovih građana. EU pozdravlja obvezu koju su preuzeli u pogledu poduzimanja, u suradnji s EU-om te u međusobnoj suradnji, odlučnih mjera protiv **trgovanja ljudima, uzgoja droge te krijumčarenja ljudi, droge i oružja**.
13. EU pozdravlja doprinos partnera sa zapadnog Balkana svim aspektima njegove **zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP)** te očekuje postupno produbljivanje suradnje u tom području, pogotovo veću razinu usklađenosti, konkretno u pogledu pitanja u kojima se radi o važnim zajedničkim interesima.
14. Zajedno ćemo suzbijati dezinformacije i druge hibridne aktivnosti povećanom suradnjom u područjima **otpornosti, kibersigurnosti i strateške komunikacije**.
15. Kako bi se ubrzalo poboljšanje života naših građana u područjima povezanosti i sigurnosti s obzirom na europsku perspektivu zapadnog Balkana, EU je danas, na temelju relevantnih aspekata komunikacije Komisije donesene 6. veljače 2018. pokrenuo **Program prioriteta iz Sofije** za EU i zapadni Balkan, koji se nalazi u Prilogu ovoj izjavi.
16. EU pozdravlja želju Hrvatske da tijekom svojega predsjedanja u 2020. bude domaćin sastanka EU-a i zapadnog Balkana.
17. Primamo na znanje da se naši partneri sa zapadnog Balkana slažu s navedenim točkama.

Program prioriteta iz Sofije

Jačanje potpore vladavini prava i dobrom upravljanju

- Jačanje potpore pravosudnoj reformi i naporima u borbi protiv korupcije i organiziranoga kriminala, uključujući izgradnju kapaciteta za sprečavanje korupcije
- Produljenje **savjetodavnih misija u području vladavine prava uz povećanu potporu država članica i EU-a**
- Poboljšanje praćenja reformi s pomoću sustavnijih **misija radi stručnih pregleda za svaki predmet pojedinačno**
- Uvođenje **praćenja sudskih postupaka** u području teških kaznenih djela korupcije i organiziranog kriminala
- Rad na postizanju boljeg mjerenja rezultata pravosudne reforme
- Uvođenje potpore zapadnom Balkanu putem **Europske zaklade za demokraciju** u području neovisnih i pluralističkih medija i civilnog društva

Jačanje suradnje u području sigurnosti i migracija

- Povećanje zajedničkih napora u **borbi protiv terorizma** i sprečavanja radikalizacije i nasilnog ekstremizma, u skladu s inicijativom za borbu protiv terorizma na zapadnom Balkanu
- Znatno jačanje **operativne suradnje** u borbi protiv međunarodnog **organiziranog kriminala** u prioritetnim područjima poput vatrenog oružja, droge, krijumčarenja migranata i trgovanja ljudima
- Priprema obnovljenog akcijskog plana za suradnju u vezi s **vatrenim oružjem** kako bi se učinkovitije pristupilo rješavanju problema nezakonitog vatrenog oružja i velikih zaliha oružja

- Povećanje potpore izgradnji kapaciteta u području kibersigurnosti i borbe protiv kiberkriminaliteta
- Jačanje suradnje u vezi s **migracijama i upravljanjem granicama**
- Daljnje jačanje suradnje između **časnika za vezu** koje su rasporedile države članice EU-a (Europska komisija i Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu) i nadležna tijela zapadnog Balkana
- Uspostava **međuagencijske radne skupine EU-a iz područja PUP-a** koju koordinira Komisija
- Produbljivanje i širenje znatne suradnje i dijaloga u području **zajedničke vanjske i sigurnosne politike / zajedničke sigurnosne i obrambene politike**
- Daljnji razvoj suradnje u aktivnostima u vezi s **hibridnim prijetnjama**, među ostalim jačanjem strateške komunikacije

Potpore socioekonomskom razvoju uz poseban naglasak na mladima

- Širenje **Okvirnog sporazuma o ulaganju za zapadni Balkan** kako bi se dodatno privukla i koordinirala ulaganja bilateralnih donatora i međunarodnih financijskih institucija
- Osiguravanje znatno veće **količine jamstava** u okviru Okvirnog sporazuma o ulaganju za zapadni Balkan kako bi se privukla privatna ulaganja
- Povećanje potpore obrazovanju, osobito pokretanje pilot-projekta za mobilnost u **strukovnom obrazovanju i osposobljavanju**
- **Udvostručavanje sredstava programa Erasmus+** za regiju, uključujući uspostavu „**Laboratorija za mlade zapadnog Balkana**” u 2018., kojim će se omogućiti inovativno oblikovanje politika za odgovor na potrebe mladih, i uhvatiti ukoštac s odljevom mozgova

- Širenje opsega i doseg **Regionalnog ureda za suradnju mladih** i uvođenje programa mobilnosti unutar regije
- Osiguravanje napretka u provedbi regionalnoga gospodarskog prostora, uključujući povećanje napora na prepoznavanju kvalifikacija te napredak u olakšavanju trgovanja na zapadnom Balkanu
- Napredak Bosne i Hercegovine i Srbije u njihovim procesima pristupanja Svjetskoj trgovinskoj organizaciji

Povećanje povezanosti

- Pokretanje **novog paketa projekata povezanosti** (sa znatnim bespovratnim sredstvima EU-a kao financijskom polugom) putem Okvirnog sporazuma o ulaganju za zapadni Balkan, uključujući potporu Plavoj autocesti i Autocesti mira (Niš – Priština)
- Potpora većem iskorištavanju mogućnosti u skladu s trenutačnim odredbama **Instrumenta za povezivanje Europe** na zapadnom Balkanu
- Širenje **energetske unije** EU-a na zapadni Balkan, s težištem na energetske sigurnosti i diversifikaciji izvora i dobavljača, uključujući strategiju na regionalnoj razini kako bi se ostvarila korist od obnovljivih izvora energije, posebno hidroenergije
- Rad na dovršetku **regionalnog tržišta električne energije** na zapadnom Balkanu te osiguravanje njegove integracije u unutarnje tržište EU-a električnom energijom, među ostalim putem inicijative za plinsku povezanost središnje i jugoistočne Europe (CESEC)
- Daljnja potpora uspostavi jedinstvenog regulatornog prostora i učinkovitom procesu reforme energetskog tržišta na temelju **Ugovora o energetske zajednici**

- Potpisivanje preuzimanja obveze / Memoranduma o razumijevanju o plinskom spojnom vodu Bugarska – Srbija
- Početak provedbe Ugovora o prometnoj zajednici i potpune operativnosti njezina tajništva
- Potpisivanje sporazuma o sjedištu Ugovora o prometnoj zajednici (Beograd)
- Potpora izjavi ministara prometa s Dana mreže TEN-T u Ljubljani, među ostalim akcijskom planu za popis prioriteta graničnih prijelaza
- Potpora izjavi ministara prometa o sigurnosti na cestama s Dana mreže TEN-T u Ljubljani i povezanom akcijskom planu
- Potpora novoj željezničkoj strategiji kako bi se zapadni Balkan priključio glavnoj mreži i tržištu EU-a

Digitalna agenda za zapadni Balkan

- Pokretanje **digitalne agende za zapadni Balkan**, uključujući plan za olakšavanje smanjivanja troškova roaminga
- Pokretanje paketa znatne tehničke pomoći za utvrđivanje **potencijalnih digitalnih ulaganja** (uključujući širokopojasni internet) putem Okvirnog sporazuma o ulaganju za zapadni Balkan / Instrumenta pretprijetne pomoći

Potporna pomirenju i dobrosusjedskim odnosima na zapadnom Balkanu

- Potpora **borbi protiv nekažnjavanja** podupiranjem Mehanizma za međunarodne kaznene sudove i Posebnog suda za ratne zločine na Kosovu* putem EULEX-a
- Omogućivanje sudjelovanja u EU-ovu **programu Kreativna Europa**
- Promicanje dubljih veza među civilnim društvima zapadnog Balkana, među ostalim podržavanjem projekata u okviru Fonda za zapadni Balkan

Ovaj Program prioriteta provodit će se na neutralan način u odnosu na pitanje statusa i ne dovodeći u pitanje rasprave o sljedećem višegodišnjem financijskom okviru.

* Ovim nazivom ne dovodi se u pitanje stajalište o statusu te je u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.